

[административни бележки]

**Tribunal du travail francophone de
Bruxelles (Френскоезичен съд по трудови спорове в Брюксел, Белгия)**

11-ти състав

Решение

ПО ДЕЛО:

JD, [...]

с местожителство [...] в [...] ТЕРВЮРЕН

жалбоподател,

[...] [посочване на процесуалния представител];

СРЕЩУ:

1/ ASBL ACERTA - Социалноосигурителен фонд за самостоятелно заети лица, [...]

със седалище на [...] в [...] БРЮКСЕЛ,

ответник по възражение срещу действия по принудително действие,

[...] [посочване на процесуалния представител];

2/ Institut National d'Assurances Sociales pour Travailleurs Indépendants (Национален социалноосигурителен институт за самостоятелно заети лица) (наричан по-нататък [...] „I.N.A.S.T.I.“), [...]

със седалище на [...] в [...] БРЮКСЕЛ,

ответник,

[...] [посочване на процесуалния представител];

3/ ÉTAT BELGE (БЕЛГИЙСКА ДЪРЖАВА), представлявана от г-н Franck VANDENBROUCKE, заместник министър-председател и министър на социалната политика и здравеопазването, [...] и г-н David CLARINVAL, министър на средната класа, самостоятелно заетите лица, МСП и селското стопанство, институционалните реформи и демократичното възвръщане [...] [посочване на процесуалния представител];

* * * *

[...] [възприета процесуална формулировка]

Като взе предвид жалбата, подадена на 15 януари 2021 г. в деловодството на настоящия съд от процесуалния представител на жалбоподателя, срещу служебно наложено му осигуряване по белгийската социалноосигурителна схема на самостоятелно заетите лица, считано от 12 февруари 2007 г., въпреки че е бил длъжностно лице на Съюза (с британско гражданство), роден на 4 октомври 1940 г. и пенсиониран на 8 март 2006 г., поради това че е осъществявал, в Белгия:

- научноизследователска и развойна дейност в областта на естествените науки и инженерството от февруари 2007 г. до юни 2020 г.;
- дейността председател на управителния съвет на a.s.b.l. [...] [наименование на сдружението] от март 2016 г. до март 2020 г., и
- дейността председател на a.s.b.l. [...] [наименование на сдружението] от октомври 2018 г. до октомври 2020 г.;

[...]

[възприети процесуални формулировки]

Жалбата е мотивирана по същество както следва:

„...“

С решение от 10 май 2017 г. [*Wenceslas de Lobkowicz срещу Ministère des Finances et des Comptes publics*], C-690/15) [...] Съдът потвърждава, че:

- (1) схемата за социално осигуряване на длъжностните лица и служителите на ЕС (COEC) е сходна по естество на схемите за социално осигуряване, уредени с Регламент № 883/2004, доколкото е **основна, задължителна и пълна**, и
- (2) съответно принципите, изведени от решение „De Ruyter“, са приложими по отношение на служителите на Европейския съюз,
- (3) **поради което е забранено на служителите на ЕС да се начисляват социални удържки, предназначени за финансирането на схемата за социално осигуряване на държава членка....**

Тъй като жалбоподателят е осигуряван **ИЗКЛЮЧИТЕЛНО** и **ЗАДЪЛЖИТЕЛНО** по специфичната схема за социално и здравно осигуряване [на] Европейския съюз (COEC), която му осигурява пълна социална закрила, съгласно принципа за прилагане само на една социалноосигурителна схема, INASTI не можел да го задължи

„**принудително**“ да се осигурява по белгийската социалноосигурителна схема, от която същият не получава никакво обезщетение, зависещо или независещо от вноски. **Така в продължение на 13 години той прави ненужни вноски...**“;

Отвeтникът

- изтъква, най-напред, от правна гледна точка, че „счетаването на пенсия за осигурителен стаж и възраст с упражняване на професионална дейност като самостоятелно заето лице, водещо до попадането на това лице в обхвата на Arrêté royal n° 38 (Кралски указ № 38), е разрешено, стига доходът от тази самостоятелна професионална дейност да не надхвърля определен максимален праг, като това важи до 31 декември 2014 г. От 1 януари 2015 г. лицата на и над 65 години могат да получават неограничени по размер допълнителни доходи.

(...)

Да се приеме, че пенсионирано длъжностно лице на Съюза, което упражнява дейност като самостоятелно заето лице в Белгия, не дължи никакви социалноосигурителни вноски, би могло да наруши равнопоставеността между длъжностните лица на Съюза и [всички] други държавни служители, самонаети или наети лица в Белгия, доколкото само длъжностните лица на Съюза биха били освободени от задължението да плащат социалноосигурителни вноски като самостоятелно заети лица.

Социалноосигурителните вноски, плащани от пенсионерите, които продължават да упражняват дейност като самостоятелно заети лица след навършването на пенсионна възраст и следователно в допълнение към статута си на пенсионер, са вноски за солидарност...“;

- след това уточнява, от фактическа гледна точка и при условията на евентуалност, че съгласно писмото [...] от 28 декември 2020 г., получено на същата дата, първоначално поисканата сума от 50 732,50 EUR трябва да се намали на 35 209,22 EUR предвид петгодишната погасителна давност;

Предвид изложеното от другите двама ответници, а именно, главно, че съгласно член 14 от Протокол (№ 7) за привилегиите и имунитетите на Европейския съюз (ОВ С 326, 26.10.2012 г., стр. 266-272) законодателят на Съюза определя схемата за социалноосигурителните обезщетения на длъжностните лица и другите служители на Съюза.

Това е предметът на правилника, създаден по силата на Регламент № 31 (ЕИО), 11 (ЕВРАТОМ) на Съвета от 18 декември 1961 г. (ОВ 45, 14.6.1962 г., стр. 1385) и изменян многократно оттогава (наричан по-нататък „Правилникът“).

Съгласно член 72, параграф 1 от Правилника активно зетите длъжностни лица на Съюза получават обезщетения за здравно обслужване, предвидени по общата здравноосигурителна схема на ЕС (наричана по-нататък „ОЗОС“). Те продължават да се ползват от тях и след прекратяването на дейността си, по-специално ако са останали на служба в Съюза до навършване на пенсионна възраст (член 72, параграф 2 от Правилника)...

[Р]егламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 166, 30.4.2004 г., стр. 1-123; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, точка 7, стр. 82 и поправка в ОВ L 33, 2008 г., стр. 12) (наричан по-нататък „Регламент № 883/2004/ЕО“), отменя Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на зети лица, самостоятелно зети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността (ОВ L 149, 5.7.1971 г., стр. 2) (наричан по-нататък „Регламент № 1408/71/ЕИО“).

Съгласно член 11, параграф 1 от Регламент № 883/2004/ЕО лицата, за които последният се прилага (и по-специално всеки гражданин на държава — членка на ЕС), „са подчинени на законодателството само на една държава членка“, както е определено в съответствие с този регламент. Този принцип, наричан принцип за прилагане само на една социалноосигурителна схема, е закрепен още в член 13, параграф 1 от Регламент № 1408/71/ЕИО.

Съдебната практика в тази област може да се обобщи с позоваване на решение на Съда от 26 октомври 2016 г. по дело C-269/15, *Rijksdienst voor Pensioenen срещу Willem Hoogstad*, EU:C:2016:802 [...], което заслужава да бъде цитирано:

Тази съдебна практика, основаваща се на Регламент № 1408/71/ЕИО (член 13, параграф 1), е приложима и при действието на Регламент № 883/2004/ЕО (член 11, параграф 1) (вж. например в този смисъл решение на Съда от 18 януари 2018 г., *Jahin*, C-45/17, EU:C:2018:18) [...], тъй като, както е подчертал Съдът, за длъжностните лица на Съюза „не се прилага [...] член 48 ДФЕС, който е възложил на Съвета задачата да въведе схема, позволяваща на работниците да преодолеят пречките, които могат да възникнат за тях вследствие на националните норми, приети в областта на социалното осигуряване, а Съветът е изпълнил това задължение, като е приел Регламент № 1408/71 и впоследствие Регламент № 883/2004“ (вж. в този смисъл решения от 3 октомври 2000 г., *Ferlini*, C- 411/98, EU:C:2000:530, т. 41 и 42 и от 16 декември 2004 г., *Му*, C- 293/03, EU:C:2004:821, т. 34—37, потвърдено с решение *Lobkowicz*, т. 35).

Следователно за тях не се прилагат нито Регламент № 883/2004/ЕО, нито по-специално член 11, параграф 1 от него, който се отнася до принципа на прилагане само на една социалноосигурителна схема.

При това положение възниква въпросът дали такъв принцип може все пак да се приложи по аналогия за европейските длъжностни лица съгласно разпоредби на правото на **Съюза**.

Така най-напред той посочва, че *„относно социалноосигурителните задължения на длъжностните лица на Съюза правното положение на последните се урежда от правото на Съюза поради служебната им връзка със Съюза“* (вж. по аналогия т. 38 от решението).

Що се отнася до жалбоподателя, тази служебна връзка вече не съществува, считано от 2006 г., т.е. преди Белгия да поиска от него плащането на социалноосигурителни вноски, считано от 2007 г.

От това следва, че прилагането по аналогия на принципа на прилагане само на една социалноосигурителна схема има смисъл само когато може да засегне *служебната връзка* със Съюза и когато последната не може да бъде обхваната от друга социалноосигурителна схема, различна от произтичащата от член 14 от Протокол № 7 и от Правилника.

В настоящия случай обаче прилагането на белгийската социалноосигурителна схема (социалноосигурителен статут на самостоятелно заетите лица) нито засяга, нито нарушава служебната връзка на жалбоподателя със Съюза или по-общо, *„упражняването на професионална дейност в институция на Съюза“*. Всъщност между 2007 г. и 2020 г. жалбоподателят вече не е имал служебна връзка с Европейския съюз.

Следователно в случая би следвало да се приложи по аналогия член 11, параграф 3, буква а) от Регламент № 883/2004, който предвижда прилагането на законодателството по мястото на упражняване на дейността.

В случая жалбоподателят е упражнявал дейността си като самостоятелно заето лице в Белгия в периода 2007—2020 г.;

От своя страна жалбоподателят представя „[...] удостоверение, издадено от Комисията на 16 септември 2020 г., в което е посочено следното:

„Общата здравноосигурителна схема (ОЗОС) е задължителна, валидна 24 часа в денонощието в целия свят (нито една държава не е изключена) и осигурява възстановяването на медицинските разходи на осигурените лица, техните съпрузи/съпруги и деца, направени поради заболяване, хоспитализация, майчинство или злополука, в границите и при условията, определени в член 72 от Правилника за длъжностните лица на Съюза, и в съответствие с подчинените правила, приложими за ОЗОС. Схемата осигурява незабавно покритие на разходите както за болнично, така и за амбулаторно лечение на предшестващи заболявания. Тя възстановява и разходите за зъболекарски услуги в рамките на горепосочените правила“..., като правилно се отбелязва, по-специално че „... В решение от 10 май

2017 г. [*Wenceslas de Lobkowicz срещу Ministère des Finances et des Comptes publics*, C-690/15] Съдът на ЕС е приел следното:

„Всъщност за длъжностните лица на Съюза се прилага общата социалноосигурителна схема на институциите на Съюза, която е регламентирана съобразно с член 14 от Протокола от Европейския парламент и от Съвета посредством регламенти в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с институциите (т. 36).

Тази схема за социалноосигурителни обезщетения е въведена с Правилника, който урежда в дял V, озаглавен „Заплата и социално осигуряване на длъжностните лица“, и по-специално в глави 2 и 3 на този дял, отнасящи се до социалното осигуряване и пенсиите, приложимите за длъжностните лица на Съюза правила (т. 37).

*Ето защо относно социалноосигурителните задължения на длъжностните лица на Съюза правното положение на последните се урежда от правото на Съюза поради служебната им връзка със Съюза (вж. в този смисъл решение от 13 юли 1983 г., *Forcheri*, 152/82, EU:C:1983:205, т. 9) (т. 38).*

Следователно задължението на държавите членки да спазват правото на Съюза при упражняване на компетентността си във връзка с организирането на системите си за социално осигуряване, припомнено в точка 34 от настоящото решение, обхваща правилата, уреждащи служебното правоотношение на длъжностно лице на Съюза с последния, а именно свързаните с това правоотношение разпоредби на Протокола и на Правилника (т. 39).

В това отношение, както отбелязва генералният адвокат в точка 72 от заключението си, от една страна, Протоколът има същата правна сила като Договорите (становище 2/13 (Присъединяване на Съюза към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г., EU:C:2014:2454, т. 161) (т. 40).

По аналогия с член 12 от Протокола, който въвежда по отношение на длъжностните лица на Съюза единно облагане върху изплатените им от него заплати, надници и възнаграждения и въз основа на това предвижда освобождаване на тези суми от национални данъци, трябва да се приеме, че член 14 от този протокол, доколкото възлага на институциите на Съюза компетентността да определят социалноосигурителната схема за своите длъжностни лица, предполага, че държавите членки не носят задължението за осигуряване на длъжностните лица на Съюза по национална схема за социално осигуряване и че тези длъжностни лица не са длъжни да участват във финансирането на последната (т. 41).

От друга страна, тъй като Правилникът е приет с Регламент № 259/68, той има всички характеристики, предвидени в член 288 ДФЕС, съгласно

който Правилникът е с общо приложение, задължителен е в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки. Следователно спазването на Правилника е задължително и за държавите членки (вж. в този смисъл решения от 20 октомври 1981 г., Комисия/Белгия, 137/80, EU:C:1981:237, т. 7 и 8, от 7 май 1987 г., Комисия/Белгия, 186/85, EU:C:1987:208, т. 21, от 4 декември 2003 г., Kristiansen, C- 92/02, EU:C:2003:652, т. 32 и от 4 февруари 2015 г., Melchior, C- 647/13, EU:C:2015:54, т. 22) (т. 42).

От изложеното по-горе следва, че не държавите членки, а само Съюзът има компетентност да определя правилата, приложими за длъжностните лица на Съюза, що се отнася до задълженията им в областта на социалното осигуряване (т. 44).

Всъщност, както отбелязва генералният адвокат в точка 76 от заключението си, член 14 от Протокола и разпоредбите на Правилника в областта на социалното осигуряване изпълняват по отношение на длъжностните лица на Съюза функция, аналогична на тази на член 13 от Регламент № 1408/71 и на член 11 от Регламент № 883/2004, която се изразява по-специално в забрана [на задължението] за длъжностните лица да участват в различни схеми за социално осигуряване (т. 45).

Следователно национална правна уредба, ..., въз основа на която върху доходите на длъжностно лице на Съюза се начисляват социални вноски и удържки, предназначени конкретно за финансирането на схемите за социално осигуряване на съответната държава членка, нарушава изключителната компетентност, възложена на Съюза както с член 14 от Протокола, така и със съответните разпоредби на Правилника, по-специално тези, които уреждат задължителните вноски на длъжностните лица на Съюза за финансирането на социалноосигурителната схема“ (т. 46).

...

Що се отнася до белгийската държава, в решение от 26 октомври 2016 г. Съдът се произнася в същия смисъл:

...

„Тази система от стълкновителни норми е със завършен характер, вследствие на което законодателите на държавите членки са лишени от правомощието да определят по свое усмотрение обхвата и условията за прилагане на националното си законодателство, що се отнася до лицата, към които се прилага то, и до територията, в рамките на която националните разпоредби пораждат своето действие (решения от 10 юли 1986 г., Luijten, 60/85, EU:C:1986:307, т. 14, от 5 ноември 2014 г., Сомова, C- 103/13, EU:C:2014:2334, т. 54 и от 26 февруари 2015 г., de Ruyter, C- 623/13, EU:C:2015:123, т. 35)“ [т. 34].

„По този начин, след като с Регламент (ЕИО) № 2195/91 на Съвета от 25 юни 1991 г. (ОВ L 206, 1991 г., стр. 2) за изменение на Регламент № 1408/71 в член 13, параграф 2 от последния е въведена буква е), принципът на единство на приложимото законодателство се прилага и за работници, които са прекратили окончателно тяхната трудова дейност“ [т. 38].

...

При тези обстоятелства следва да се приеме, че осигуряването на жалбоподателя по белгийската социалноосигурителна схема за самостоятелно заети лица е лишено от правно основание.

По тази причина ответниците следва да бъдат осъдени да отменят това осигуряване със задна дата...“;

На стр. 3 от „практическо[то] ръководство (за) възстановяване на медицинските разходи[“] се посочва: „кои са ползвателите на ОЗОС?“.: [„] пенсионирани осигурени лица...“.

В „коментара (към) Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз член по член [“], изготвени от Valérie GIACOBBO-PEYRONNEL, Брюксел, Emile BRUYLANT (р. 284), Christophe VERDURE отбелязва следното:

„...**Понятие за осигурено лице.** Съгласно член 72 от Правилника понятието „осигурено лице“ има широк смисъл. Всъщност длъжностното лице се осигурява автоматично по ОЗОС. То остава покрито от тази схема, от една страна, **след пенсионирането, ако е останал на служба в Европейския съюз до навършване на пенсионна възраст...**“;

Видно от разглеждането на посочената европейска съдебна практика, случай като този на жалбоподателя очевидно все още не е разглеждан;

Впрочем въпросите за евентуалното нарушение от страна на единия, на двама или на тримата ответници и за съответстващото му обезщетение, извън посоченото по-горе количествено изразено обезщетение, биха могли евентуално да бъдат разгледани само с оглед на отговора на преюдициалния въпрос, който ще бъде поставен — по съвместно предложение на жалбоподателя и на съответниците за отправяне на преюдициално запитване — до Съда на Европейския съюз на основание член 267, първа алинея, буква а) и втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ,

СЪДЪТ,

[...] [възприета процесуална формулировка]

Отправя до Съда на Европейския съюз следния преюдициален въпрос, на основание член 267, първа алинея, буква а) и втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз:

„Допуска ли принципът на правото на Съюза за прилагане само на една социалноосигурителна схема по отношение на работниците, били те наети или самостоятелно заети лица, активно заети или пенсионирани, държава членка по място на пребиваване да задължи, както в настоящия случай, упражняващо дейност като самостоятелно заето лице пенсионирано длъжностно лице на Европейската комисия да се осигурява по социалноосигурителната схема на тази държава членка и да заплаща социалноосигурителни вноски просто за „солидарност“, при положение че това пенсионирано длъжностно лице е осигурено по задължителната социалноосигурителна схема на Съюза и че то изобщо не получава зависещи или независещи от вноски обезщетения от националната схема, към която е включено принудително?“.

Приканва главния секретар да изпрати този въпрос и представените от страните документи по преписката на главния секретар на посочения Съд,

Междувременно спира производството по делото;

[...]

Постановено от 11-ти състав на Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Френскоезичен съд по трудови спорове в Брюксел, Белгия) [...] [съдебен състав]

[...]

и обявено на откритото съдебно заседание на 9 юни 2022 г.

[...]